BEHEERVISIE PARK ANGERENSTEIN, KLARENBEEK, ‘T HAZEGRIETJE EN BRAAMBERG 2026-2036

INLEIDING

De parken Angerenstein, Klarenbeek, ’t Hazegrietje en de Braamberg kennen een rijke en voor lange tijd gezamenlijke geschiedenis. Hoewel er in de loop van de tijd huizen en wijken om het gebied zijn gebouwd, vormen de parken nog steeds één groene zone in Arnhem. Ze maken deel uit van de Groene Wig Oost, een doorlopende groenstructuur in het oosten van de stad. Ze laten samen zien hoe de stad is gegroeid én hoe belangrijk groen altijd al is geweest voor Arnhem.

Het is belangrijk dat we ons in deze visie voorbereiden op de toekomst. Door het huidige gebruik vertonen de parken op plekken slijtage en door ouderdom zijn de eerste tekenen van verval al zichtbaar. Daarnaast moeten de parken bestand zijn tegen de gevolgen van de klimaatverandering en is er noodzaak om de biodiversiteit te vergroten. Dit stelt nieuwe eisen aan het beheer en de inrichting van de parken, zodat de huidige en toekomstige bezoekers van de schoonheid van de parken kunnen blijven genieten.

De parken zijn daarmee toe aan een nieuwe beheervisie. Een visie die aangeeft hoe het komende decennium om te gaan met dit monumentaal historisch groen. Door de parken als één geheel te beheren, kunnen we beter zorgen voor de cultuurhistorische waardevolle elementen, het landschap en de natuur. Zo blijft de geschiedenis van dit groene gebied bewaard, herkenbaar en toegankelijk voor iedereen.

Voor de parken Angerenstein en Klarenbeek waren al een Beheervisie opgesteld circa 2007. Deze waren bestuurlijk niet vastgesteld. Veel van de toen benoemde projecten zijn uitgevoerd, zie Bijlage 1: Archief Projectenlijst. Een aantal projecten en wensen niet, bijvoorbeeld de ontwikkeling van de oude skatehal in Angerenstein en de herinrichting van de Bosweg. Deze zijn opnieuw opgenomen in de projectenlijst van deze visie.

Deze beheervisie zal worden vastgesteld door het College van B&W. Het is namelijk een uitvoering van bestaand beleid vastgesteld door de raad.

DOEL

Een leefbaar landschap is essentieel voor een leefbare en gezonde stad. De beheervisie geeft kaders voor het enerzijds behouden en herstellen van bestaande en het anderzijds opnieuw ontwikkelen van de verdwenen landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Hierbinnen werken we aan:

- Toekomstbestendige parken: Vergroten van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid.
- Duidelijk gebruik: ruimte voor recreatie en zonering.

Bovenstaande vormt de basis voor het duurzaam beheer van de parken. Daarnaast benoemen we maatregelen en projecten om de kwaliteit van de parken te verbeteren.

De visie is in de eerste plaats bedoeld voor de beheerders van de openbare ruimte. Met de beheervisie laten we ook aan bewoners en belangengroepen zien waar we op hoofdlijnen naartoe willen met de parken. Tijdens de schouw bespreken we de voortgang van de visie met de schouwgroepen van Park Angerenstein en Klarenbeek.

KADERS

De kaders van de Beheervisie Park Angerenstein, Klarenbeek, ‘t Hazegrietje en Braamberg zijn:

- Omgevingsvisie Arnhem 2024
- Groenvisie Arnhem 2017
- Strategie Klimaatadaptatie 2020
- Bomenplan 2019
- Duurzaam Mobiliteitsplan 2025
- Toekomstperspectief Recreatie en Toerisme 2025
- Plan Gezond en fit 2020
- Erfgoedverordening Arnhem
- Arnhemse Kost 2025-2035
- Visie Dierenwelzijn 2020-2030
- Arnhems Loopbeleid
- Richtlijn Water
- Groene Wig Oost Perspectief 2026

LEESWIJZER BEHEERVISIE

De basis van de beheervisie is de cultuurhistorische achtergrond van de gebieden. In het hoofdstuk **Beleving, herstel en versterking van groen erfgoed** lees je welke elementen we hoe willen versterken en herstellen**.**

Met dit als basis werken we aan twee thema's; **Toekomstbestendige parken** en **Duidelijk gebruik.**

De som hiervan leidt tot **Duurzaam Beheer.**

PLANGEBIED

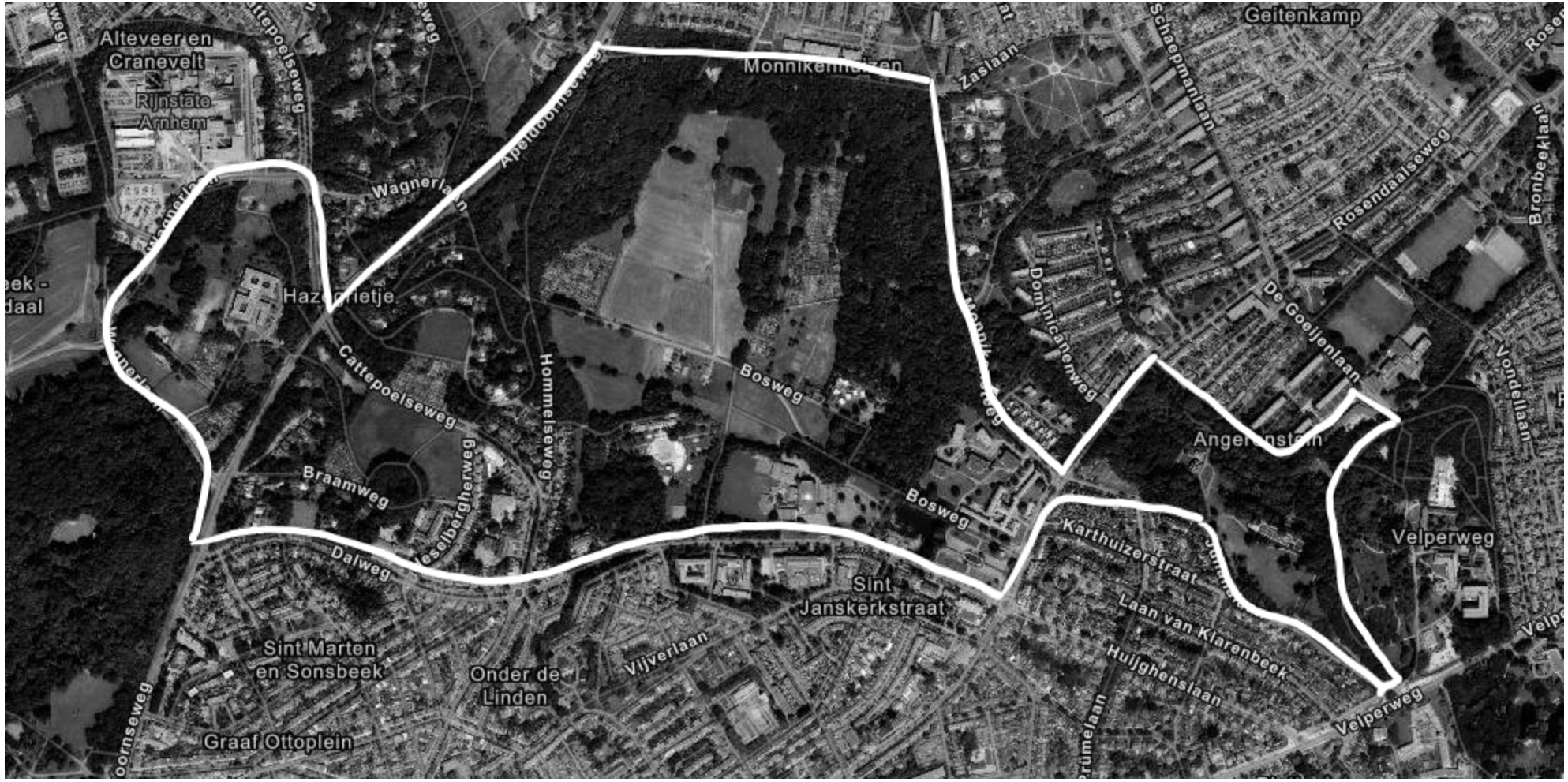
Alteveer en Cranevelt
Rijnstate Arnhem
Apeldoornseweg
Wagnerlaan
Monnikenhuizen
Zaslaan
Schaepmanlaan
Geitenkamp
Rosendaalseweg
Bronbeeklaan
Dominicanenweg
De Goeijenlaan
Vondellaan
Cattepoelseweg
Hommelseweg
Bosweg
Braamweg
Eselbergherweg
Dalweg
Sint Janskerkstraat
Karthuizerstraat
Laan van Klarenbeek
Huijghenslaan
Velperweg
Sint Marten en Sonsbeek
Onder de Linden
Vijverlaan
Graaf Ottoplein

UITWERKING THEMA'S

CULTUURHISTORISCHE ACHTERGROND IS DE BASIS

GESCHIEDENIS

Het gebied kenmerkt zich door een sterk reliëf. De ondergrond van de Veluwe bestaat namelijk uit rivierafzettingen uit de IJstijd, met grind-, zand- en lemige lagen. Deze lagen zijn door het landijs opgestuwd, verbrokkeld en scheef gesteld. Voor de beken in het gebied zijn de leemlagen belangrijk; ze houden het regenwater tegen waardoor er meer water in de beken komt. Verder is de samenstelling van oost-west en noord-zuid gerichte dalen, landbouwgronden, bossen, lanen en vijvers kenmerkend voor het gebied.

Park Klarenbeek, park Angerenstein en ‘t Hazegrietje en Braamberg vormden samen lange tijd het landgoed Klarenbeek. Park Klarenbeek is van cultuurhistorische waarde vanwege de bijzondere gelaagdheid die in het landschap zichtbaar is gebleven door overblijfselen van verschillende tijdsperiodes.

De geschiedenis van de plek gaat terug tot de vroege middeleeuwen, toen er een klooster gevestigd was. Het gebied speelde een grote rol in de voedselvoorziening voor de lagergelegen stad. Bovengronds zijn nauwelijks restanten overgebleven van de kloostertijd zijn, behalve enkele natuursteen bouwfragmenten.

In de 17^{e} eeuw werd het een landgoed onderdeel van het Gelders Arcadië, een samenwerkingsverband tussen de verschillende landgoederen langs de Veluwezoom. Er werd goed gebruik gemaakt van de hoge heuvels en laagte van de Monnikhuizerbeek, nu de Klarenbeek.

In tuinhistorisch opzicht is de aanleg van Klarenbeek een voorbeeld van een terrein dat in verschillende fasen telkens is aangepast door de op dat moment gangbare stroming in tuinarchitectuur. Zo zijn bijvoorbeeld vierkante vijvers en formele tuinen met vierkante vijvers uit de Barokke tijd en slingerlanen door het bos van de latere Engelse tuinarchitectuur nog zichtbaar.

Park Klarenbeek is het eerste landgoed dat door de gemeente Arnhem is aangekocht en tot stadspark is omgevormd. Daarmee herinnert het aan het vooruitstrevende beleid van de gemeente om een groot stuk groen te behouden in de sterk groeiende stad. Stad en groen zijn al lang nauw met elkaar verweven.

In de loop van de twintigste eeuw vielen delen van het wandelpark ten prooi aan stadsuitbreiding, met name ten zuiden van de Thomas a Kempislaan en ter plaatse van de Braamberg en het Hazengrietje.

De aanleg van het villapark op **'t Hazegrietje** toont elementen van de landschapsstijl: ruim slingerende lanen, een mix van bospercelen en glooiende open weilanden en akkers, fraaie doorzichten en vergezichten en villa's in het weelderige groen. Her en der bleven oude bomen en resten van houtwallen en perceelsgrenzen in de nieuwe villaparkstructuur behouden.

Rond het topje van de **Braamberg** verschenen radiaal uitwaaierende paden beplant met heggen of bomen beplante paden. Deze waren onderdeel van oud cultuurland.

In het jaar 1501 stond er op het landgoed **Angerenstein** een huis, een hof en een watermolen. De beken die de molen voedden, hadden echter geen constante wateraanvoer. Om dit te verbeteren, werden er sprengen gegraven en stuwvijvers aangelegd. Het gebied had destijds een agrarische functie en vormde één geheel met de nabijgelegen landgoederen Klarenbeek en Rennen Enk.

Het park heeft een grotendeels romantische landschappelijke aanleg, in de huidige vorm in hoofdzakelijk daterend uit de vroege 20ste eeuw, maar met elementen uit de 18de en 19e eeuw. In de 18e eeuw werd de Franse stijl geïntroduceerd met lanen, bossen en tuinen. Hier zijn nog enkele restanten van zichtbaar, zoals het zichtkanaal, de zevenspreng, cascaden en de kruislings springende fonteinen.

Dit park kenmerkt zich echter door de 19^{e} -eeuwse romantische Engelse landschapsstijl. Er werden siertuinen, een rozentuin, een pergola, glooiende paden en rododendrons aangelegd. Een voorname laan, omgeven door beuken en eiken leidt van het huis langs de Julianalaan in de richting van de Velperweg, waar nog vier hekposten van de voormalige poort staan.

Park Angerenstein wordt in 1941 eigendom van de gemeente Arnhem.

KLOOSTERTIJD, CULTUURHISTORISCHE ELEMENTEN

LANDGOEDTIJDPERK, CULTUURHISTORISCHE ELEMENTEN

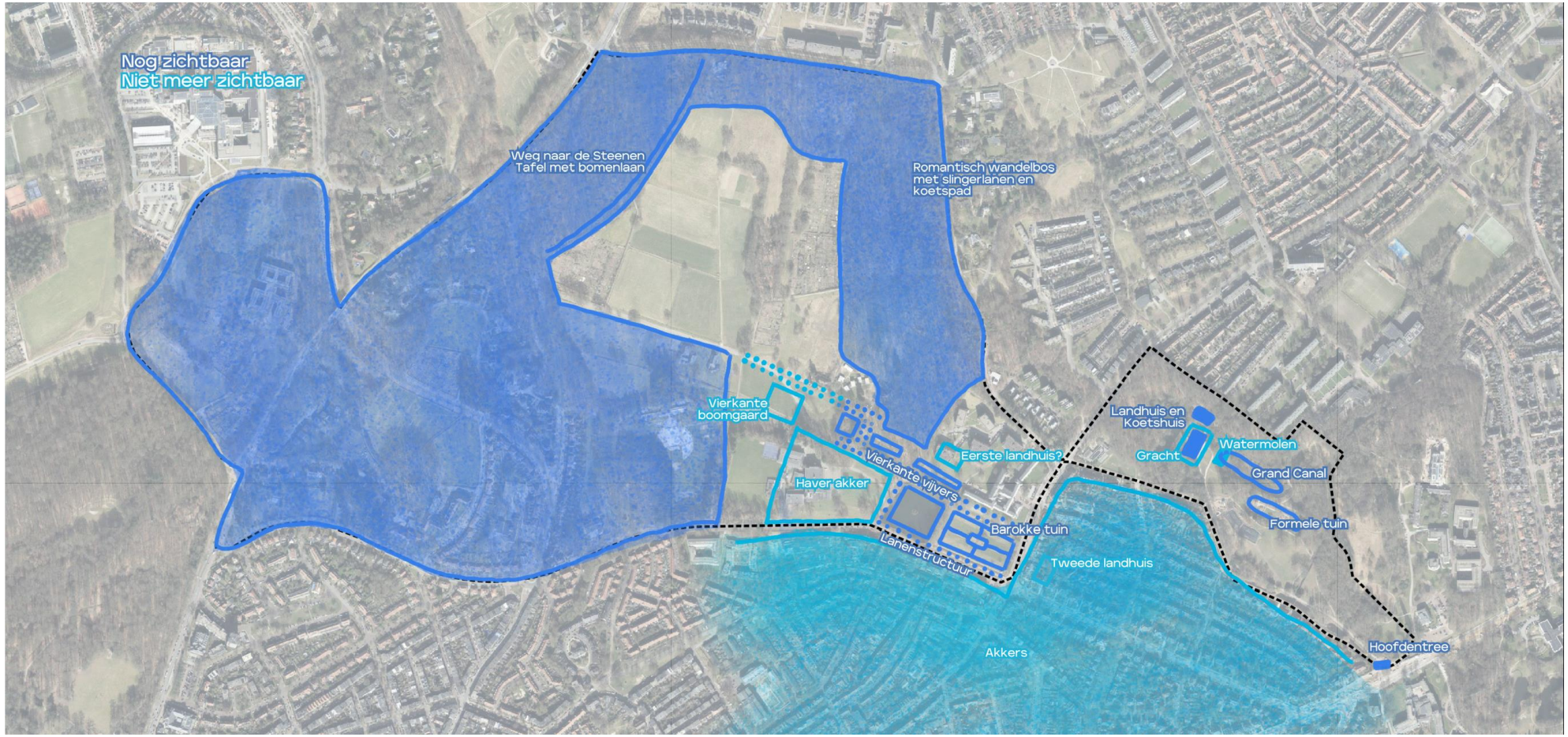

STADSPARK, CULTUURHISTORISCHE ELEMENTEN

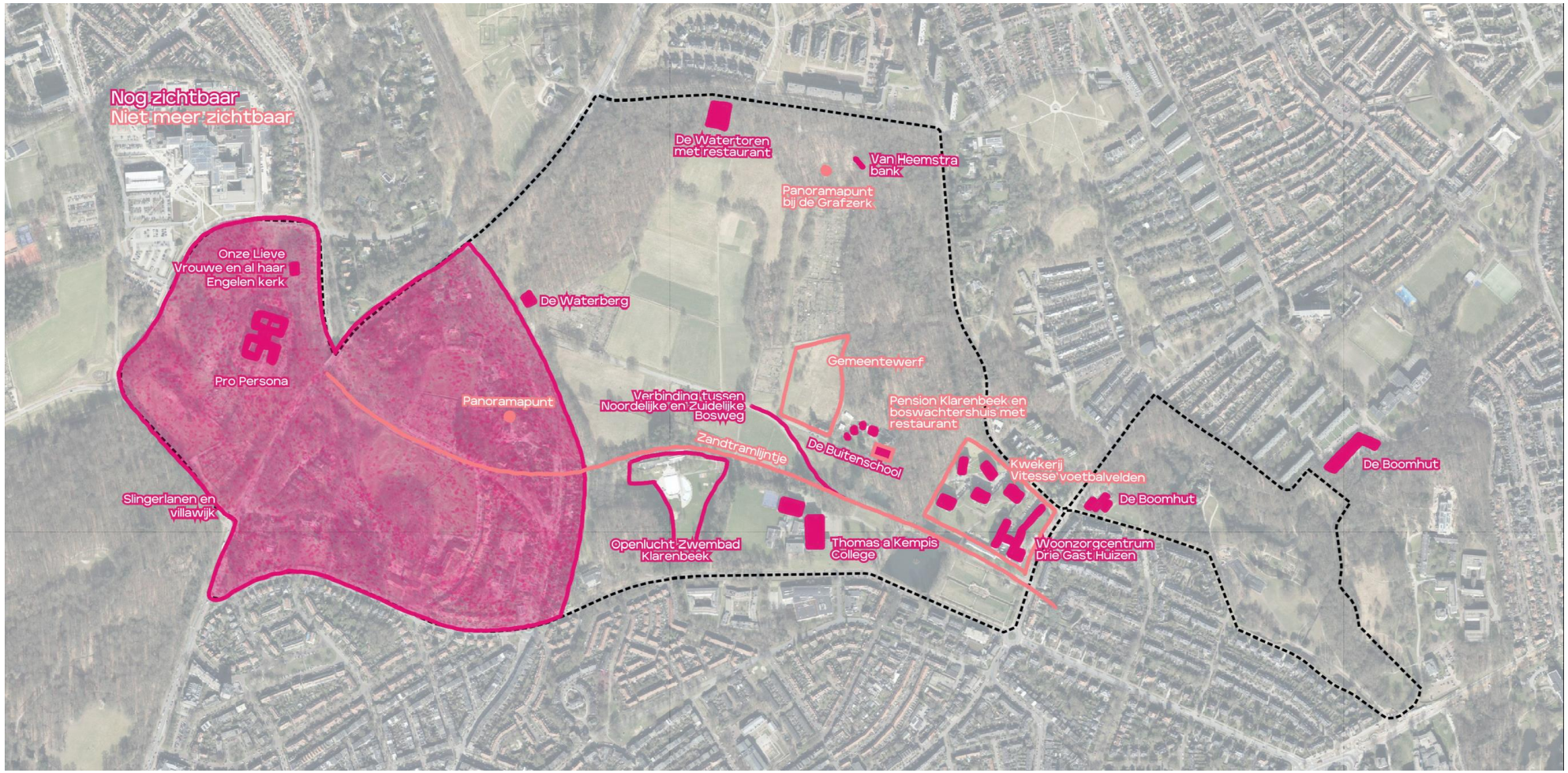

HERSTEL, VERSTERKING EN BELEVING VAN GROEN ERFGOED

De parken Angerenstein, Klarenbeek, ’t Hazegrietje en de Braamberg kennen een rijke en gelaagde geschiedenis die teruggaat tot de middeleeuwen. Deze is zichtbaar in het reliëf, de lanen, sprengen, vijvers, zichtlijnen, maar ook in het gebruik; landbouwgronden wisselen zich af met slingerende wandelpaden en formele tuinen. De cultuurhistorische basis vormt het fundament van het beheer. Een belangrijk uitgangspunt is dat het erfgoed niet alleen wordt behouden, maar ook actief wordt hersteld en beleefbaar wordt gemaakt voor bezoekers.

Vanwege hun gezamenlijke geschiedenis is het logisch en belangrijk de verschillende gebieden met elkaar te verbinden door middel van fysieke paden, maar ook door zichtlijnen. Waar mogelijk versterken we historische structuren zoals de zichtlijn vanaf de Stenen Tafel, verdwenen lanen, de vijvers en beek, klinkerpaden en objecten, zoals de IJskelder in park Angerenstein. Ook versterken we de overgang tussen het formele landgoeddeel en het omliggende landschap in Park Klarenbeek.

Agrarische gronden zijn historisch gezien groot onderdeel van de landgoederen. Door verder in te zetten op natuurinclusieve landbouw wordt deze samenhang hersteld.

We streven naar een parkbeeld dat past bij de historische context. Dit betekent dat moderne hekwerken en verlichting waar mogelijk worden vervangen door historisch passende elementen, zoals hagen of houtwallen en passende verlichtingsarmaturen. Zo ontstaat een samenhangend landschap waarin de geschiedenis en hedendaags gebruik elkaar versterken.

Tot slot is beleving een essentieel onderdeel van erfgoed. Daarom verbeteren we, in samenwerking met partners, we onder andere de informatievoorziening de geschiedenis van de parken om de verhalen opnieuw levend te maken. Zo kunnen ook toekomstige generaties de rijke geschiedenis van de parken herkennen en waarderen.

VISIEKAART

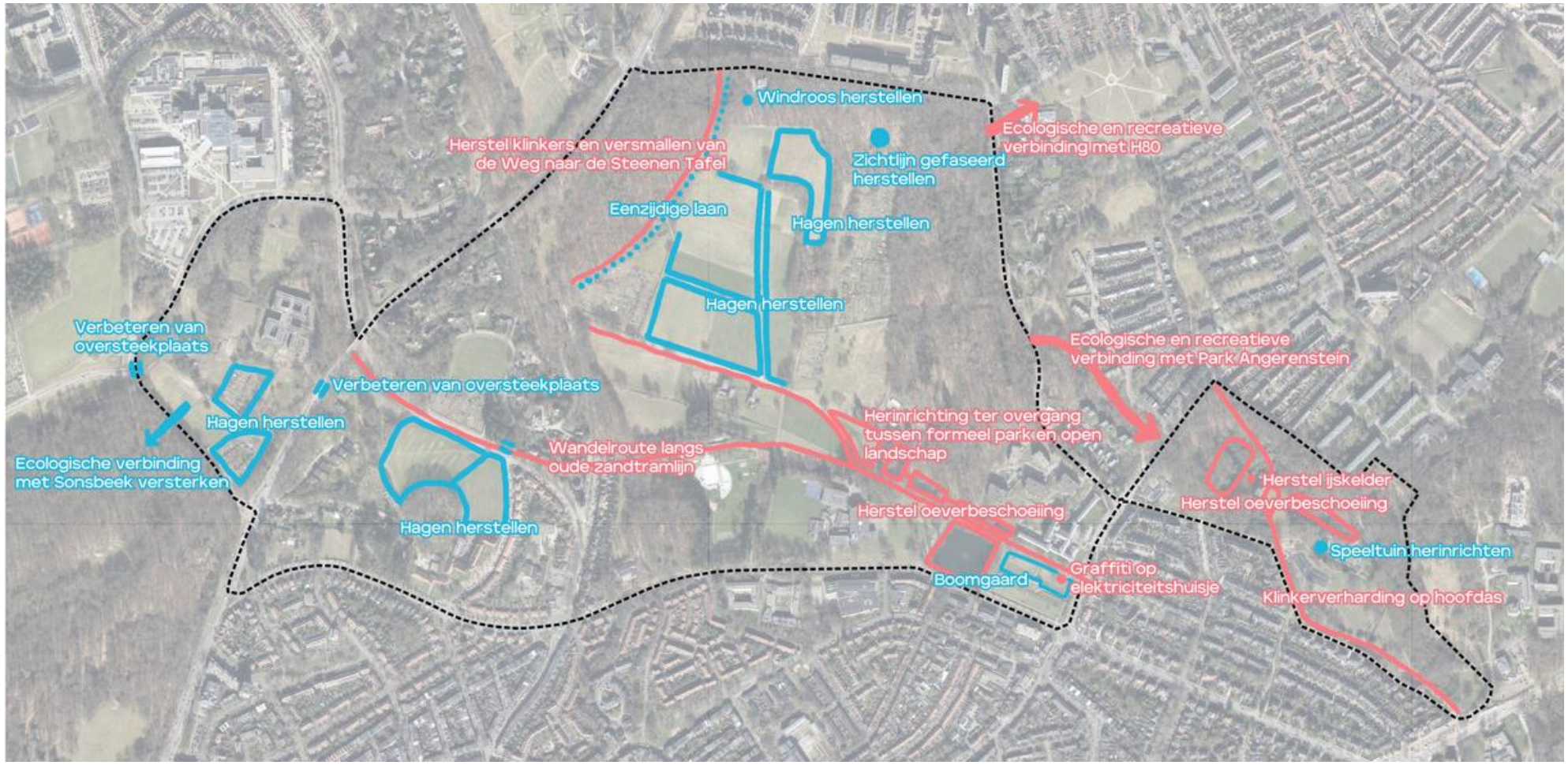
Windroos herstellen
Herstel klinkers en versmallen van de Weg naar de Steenen Tafel
Zichtlijn gefaseerd herstellen
Ecologische en recreatieve verbinding met H80
Eenzijdige laan
Hagen herstellen
Hagen herstellen
Verbeteren van oversteekplaats
Ecologische en recreatieve verbinding met Park Angerenstein
Verbeteren van oversteekplaats
Hagen herstellen
Herinrichting ter overgang tussen formeel park en open landschap
Wandelroute langs oude zandtramlijn
Ecologische verbinding met Sonsbeek versterken
Herstel ijskelder
Herstel oeverbeschoeiing
Herstel oeverbeschoeiing
Hagen herstellen
Speeltuin herinrichten
Graffiti op elektriciteitshuisje
Boomgaard
Klinkerverharding op hoofdas

TOEKOMSTBESTENDIGE PARKEN

TOEKOMSTBESTENDIGE PARKEN

De parken Klarenbeek, Angerenstein, ’t Hazegrietje en de Braamberg vormen samen een groen stadslandschap, deel van de Groene Wig, dat van grote waarde is voor Arnhem. Het is belangrijk dat we ons in deze visie voorbereiden op de toekomst; een groen gebied dat niet alleen vandaag functioneert, maar ook in de komende decennia veerkrachtig, leefbaar en waardevol blijft.

Ecologische verbindingen
De toekomst vraagt om een robuust en veerkrachtig ecosysteem. Door de vier parken ecologisch sterker met elkaar en omliggende parken te verbinden, ontstaat een samenhangend geheel dat beter voorbereid is op de veranderingen die op ons afkomen.

Het versterken van de migratiemogelijkheden voor dieren doen we door bomen aan weerszijde van de verkeerswegen zoveel mogelijk met hun kronen naar elkaar te laten groeien en versmallen van oversteken. Dit vergroot de oversteekbaarheid van bijvoorbeeld de eekhoorn, das, vos spechten en boommarters. Gemengde en structuurrijke bossen en bosranden, natuurinclusieve landbouw, lanen, hagen en natuurlijke oevers zorgen voor groene verbindingen en leefgebied in de parken een grote diversiteit aan planten- en diersoorten. Donkere, stille zones blijven behouden en versterkt voor nacht actieve diersoorten. Verlichting wordt alleen toegepast waar strikt noodzakelijk, altijd in diervriendelijke vorm.

Klimaatverandering
Een toekomstgericht park kan goed omgaan met klimaatverandering. Ook daarom verbinden we de parken ecologisch aan elkaar. Een groter, aaneengesloten groen gebied houdt water namelijk beter vast, biedt meer schaduw en helpt de stad beter af te koelen tijdens warme periodes. Door waar mogelijk verharding te verminderen en te

vervangen door half- of klinkerverharding, kan regenwater beter de bodem in zakken. Het landschap wordt ingericht om water te bergen onder andere door meer organische stof in de bodem en takkenrillen parallel aan de hoogtelijnen. Plekken die nu voor wateroverlast zorgen, worden vergroend en ingericht voor wateropvang. Daarnaast onderzoeken we hoe we de natuurlijke dalwinden in Klarenbeek beter kunnen benutten, zodat de luchtstromen hun werk kunnen doen in het verkoelen van de stad.

Biodiversiteit
Natuurvolgend beheer sluit aan op de natuurlijke processen. Het vormt de basis voor het verbeteren van de bodemkwaliteit (ofwel; meer organische stof en verbeteren vochtvasthoudend vermogen) en structuurvariatie. Zo vergroten we de biodiversiteit. Gras wordt extensief en gefaseerd gemaaid, onder boomkronen wordt minder gemaaid om verdichting te voorkomen en dood hout (minimaal 10%) blijft liggen in bossen. We sturen op een gevarieerde vegetatiestructuur en een diversiteit aan inheemse planten: van bomen tot struiken, van bos naar bosranden, van oever- naar watervegetatie. Alleen op lig- of speelweides wordt intensief gemaaid. Daar waar mogelijk worden hekken vervangen door hagen en houtwallen. Door de jaren heen ontstane olifantenpaadjes op weilanden en bossen worden zoveel mogelijk teruggegeven aan de natuur, om zo rustgebied te vergroten voor dieren en bodemverdichting tegen te gaan.

Water
Om de waterkwaliteit te verbeteren werken we samen met het Waterschap. Bijvoorbeeld bij het op diervriendelijke wijze onder controle houden van de ganzenpopulatie of het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, zonder dat deze afbreuk doen aan het historische beeld. Verder stimuleren we waterplanten in de vijvers en handmatig onderhoud.

Natuurinclusieve (stads)landbouw
Agrarische gronden worden beheerd volgens principes van natuurinclusieve landbouw. We streven naar dynamische begrazing, wisselteelt en strokenteelt, experimenteren met historische graanrassen en we gebruiken geen kunstmest en chemische gewasbeschermingsmiddelen. Dit draagt bij aan bodemherstel, waterberging, biodiversiteit en een gezond ecosysteem.

Natuurinclusieve (stads)landbouw en biologische volkstuinen spelen een waardevolle rol in de toekomstbestendigheid van de parken. Ze versterken de band tussen stad, inwoner en voedsel. Daarnaast dragen zij bij aan biodiversiteit, bodemversterking en sluiten zij perfect aan bij de cultuurhistorie van de parken. De volkstuincomplexen spelen daar een belangrijke rol in. Op de Braamberg is ruimte voor een extra stadslandbouwinitiatief, naast de pilot Dynamische Begrazing. Er zijn nog enkele paardenweides, die we op den duur in willen zetten voor natuurinclusieve landbouw.

VISIE TOEKOMSTBESTENDIGE PARKEN

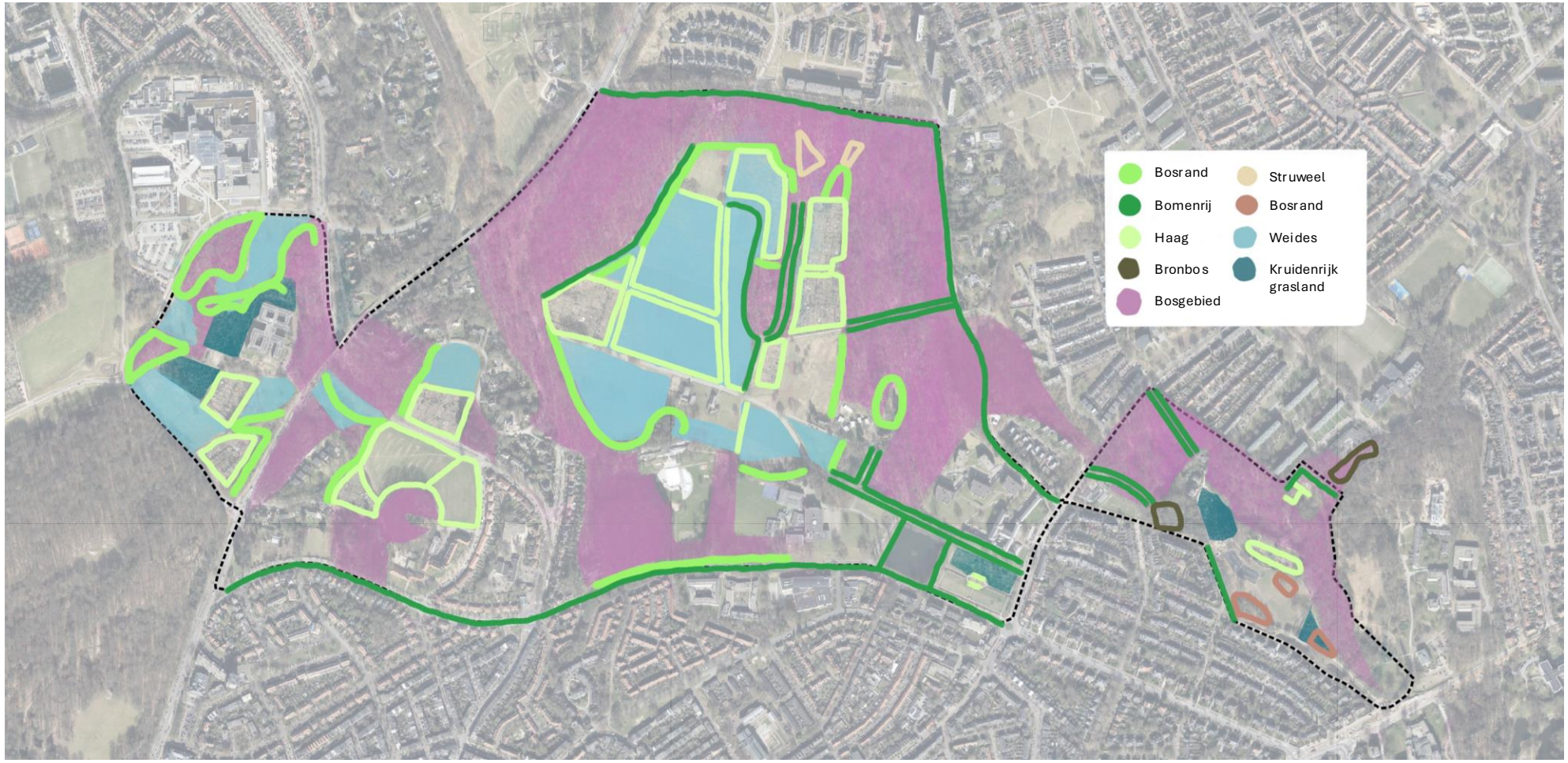

DUIDELIJK GEBRUIK

DUIDELIJK GEBRUIK

De parken Angerenstein, Klarenbeek, ’t Hazegrietje en de Braamberg vormen samen een waardevol groengebied binnen de Groene Wig Oost. Elk park heeft een eigen karakter en geschiedenis. Dat koesteren we. Tegelijkertijd groeit het aantal gebruikers en de wensen die zij hebben. Daarom werken we toe naar een heldere, toegankelijke en toekomstbestendige zonering, waarin ruimte is voor rust, natuur, stadslandbouw, sporten, bewegen, ontmoeten en spelen.

Door de gebieden met elkaar te verbinden, verbeteren we de mogelijkheden voor bewoners om zich prettig, veilig en logisch door het gebied en naar andere parken in de Groene Wig Oost te bewegen. Daarnaast hoeft niet elk park alle recreatieve functies te vervullen en kan er beter rekening worden gehouden met de individuele karakters van de parken.

Functies en zonering

De parken vervullen vele functies tegelijkertijd: recreatie, natuur, sport, spelen, honden uitlaten, wandelen, fietsen, landbouw en rust. We richten de parken zo in dat deze activiteiten op een prettige én veilige manier naast elkaar kunnen bestaan, zonder dat hierbij de natuur wordt verstoord. Ook houden we bij de inrichting rekening met de verschillende karakters van de parken.

Karakters van de parken

- Park Klarenbeek is een natuurpark waar bewegen in de natuur wordt gestimuleerd. Je kunt er wandelen, sporten, spelen, ontmoeten en je hond langere stukken los laten lopen.
- Park Angerenstein is een buurtpark waar ruimte is voor sport, kleinschalige (buurt)evenementen en een kort rondje met de hond, al dan niet los.
- ‘t Hazegrietje en Braamberg zijn vooral wandelparken voor recreanten die rust zoeken.

Duidelijke padenstructuren, logische en veilige routes en oversteken, beplanting en bebording worden ingezet om inzichtelijk te maken wat waar kan en mag, zonder dat dit ten koste gaat van de parkbeleving.

Binnen de parken maken we onderscheid tussen verschillende gebruikszones, namelijk;
- rustige natuur- en bosgebieden;
- (stads)landbouwzones;
- losloopgebieden voor honden;
- plekken voor spelen, bewegen en ontmoeten.

Overal is het wandelen en bewegen op de paden en fietsen op de verkeerswegen.

Honden
De huidige hondenlosloopgebieden liggen in de bosgebieden. Tegelijkertijd worden enkele graslanden gebruikt als losloopplek. We gaan onderzoeken, samen met gebruikers, waar we de uiteindelijke gebieden gaan vastleggen. Hierna volgt betere markering van de gebieden. Daarnaast zetten we in op duidelijke informatie van de spelregels; loslopende honden blijven binnen het losloopgebied, staan onder appèl en er geldt overal een opruimplicht.

Bewegen en ontmoeten
We behouden de speelplekken die er nu zijn, waar ze zijn. Er worden op enkele plekken natuurlijke speel, sport- en/of beweegelementen toegevoegd, bijvoorbeeld achter de Buitenschool of op het gebied van de voormalige skatehal in Angerenstein. Bij de speelplekken die toe zijn aan vernieuwing, hebben we in de ontwikkeling aandacht voor toegankelijkheid, de geschiedenis en inpassing in het landschap.

Sportieve gebruikers behouden hun plek in het gebruik van de parken, op de paden en/of plekken. Fietsen is alleen toegestaan op de verkeerswegen en de aangegeven doorsteek in Park Angerenstein.

Toegankelijkheid en veiligheid
Toegankelijkheid en veiligheid krijgen structurele aandacht. We werken aan een duidelijke, logische en toegankelijke hoofdstructuur van paden in en tussen de parken. Deze wordt uitgevoerd in klinkerverharding. Belangrijke locaties, onder andere speelplekken en uitzichtpunten, liggen aan de hoofdroute. Zo kunnen ook mensen met een (fysieke) beperking ervan genieten.

Om de parken voldoende toekomstbestendig te maken, is het verminderen van verharding wenselijk. Paden die geen deel uitmaken van de hoofdstructuur worden daarom zoveel mogelijk half- of onverhard. Voor de beleving van het park en landschap is een verkeersluwe Bosweg gewenst. De nadruk in gebruik ligt op voetgangers, fietsers en de bereikbaarheid per auto voor de aanwonenden.

Parkeren
Parkeren mag op de aangeven parkeerplekken. Daarnaast wordt er bij het zwembad op enkele dagen in het jaar (zomerse dag in weekend) ook in de omgeving geparkeerd langs de weg. Dit vinden we acceptabel mits dit niet ten koste gaat van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van omwonenden

VISIE ZONERING

VISIE PADENSTRUCTUUR

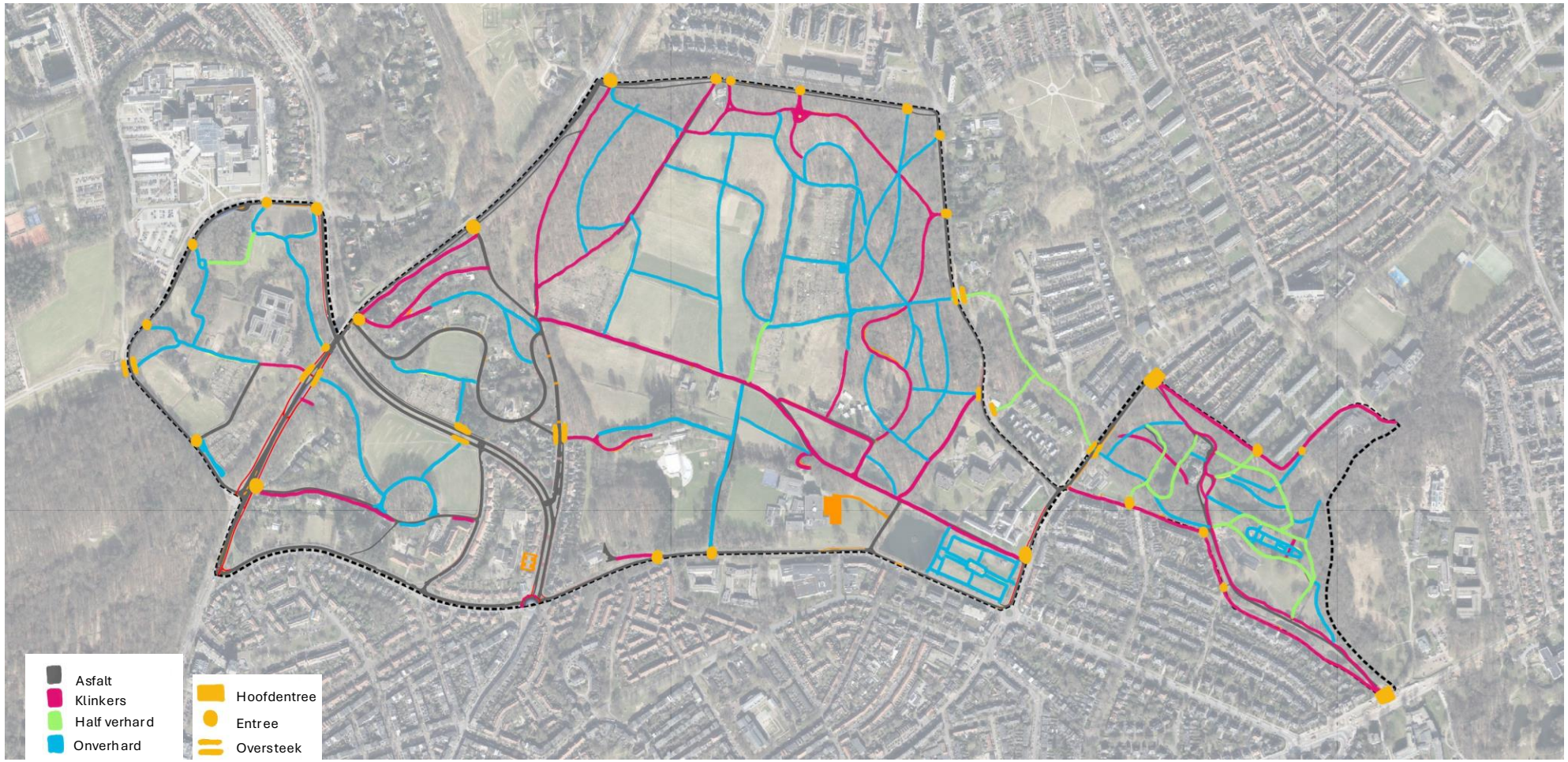

INSPIRATIE NATUURLIJKE SPORTPLEK

Bron: Deuvie, Stormbaan BJB Bijzonder Jeugdnetwerk Brabant

DUURZAAM BEHEER

DUURZAAM BEHEER

Bij het beheer en de inrichting van het landschap staat het behoud van het historisch landschap voorop. De ontstaansgeschiedenis is leidend bij de inrichting en het beheer van het groen. We gaan uit van natuurvolgend beheer van o.a. bossen, bomen, bosranden, kruidenrijke graslanden en oevers en van natuurinclusieve landbouw van akkers, hooilanden en weides. Daarnaast zorgen we dat regulier beheer en onderhoud op niveau blijft, om te voorkomen dat achterstallig onderhoud nodig is.

De open ruimtes in park Klarenbeek, Braamberg en 't Hazegrietje zoals akkers, natuurweiden en de weiden zijn onderdeel van de ontstaansgeschiedenis van de parken. De open ruimtes kennen verschillende vormen van beheer. Het streven is om de eigen landbouwgronden om te vormen naar natuurinclusief beheerde gronden, waaronder geen gebruik van kunst- en drijfmest, geen chemische bestrijdingsmiddelen, bodemherstel etc. Denk hierbij aan (extensieve) vormen van landbouw in de vorm van wisselteelt, strokenteelt, hooiland, wintervoedselakker en begrazing.

Bij natuurvolgend beheer krijgen natuurlijke processen zoveel mogelijk de ruimte. Het uitgangspunt is het herstellen van het (eco)systeem door het beheer af te stemmen op wat de natuur zelf aangeeft.

- Water vasthouden waar het valt (op de bodem en in wateren).
- Organische stof opbouwen zodat de bodem gezond wordt (rijker bodemleven) en meer water kan vasthouden (sponswerking voor drogere tijden).
- Ruimte voor spontane ontwikkeling van vegetatie. Dit zorgt voor een betere aansluiting bij de lokale omstandigheden en genetische variatie.
- Minimaal ingrijpen. Gras wordt extensief en gefaseerd gemaaid. Onder boomkronen wordt niet/minder gemaaid om verdichting te voorkomen en blad blijft liggen. Dood hout blijft liggen in bossen. Alleen op lig- of speelweides wordt intensief gemaaid.
- Streven naar structuurvariatie en complete vegetatiestructuur om habitats te realiseren voor een diversiteit aan diersoorten.
- Beheersen van invasieve soorten.

PARTICIPATIE

PARTICIPATIE

SAMENVATTING

In 2025 zijn er twee startbijeenkomsten en drie themabijeenkomsten met de thema's Gebruik, Biodiversiteit & Klimaatbestendigheid en Cultuurhistorie geweest. De bijeenkomsten zijn goed bezocht, door bewoners en vertegenwoordigers van de schouwgroepen, natuur- en groengroepen en het Bewonersnetwerk Klarenbeek.

In de participatiebijlage vindt u een uitgebreide versie van de opgehaalde informatie en op welke manier deze is verwerkt in de visie. Hiernaast een korte samenvatting van de belangrijkste opgehaalde wensen.

SAMENVATTING VAN DE WENSEN

PARK KLARENBEEK
- Bosweg afsluiten voor gemotoriseerd vervoer.
- Natuur en rust behouden.
- Herstel van cultuurhistorische elementen.

PARK ANGERENSTEIN
- Aandacht voor toegankelijkheid speelplek
- Informatie over het park en voormalige bewoners, bijvoorbeeld over de forellenkwekerij.

ALGEMEEN
- Behoud parken.
- Duidelijke zonering, met name voor honden en fietsen.
- Rekening houden met verschillend karakter per park.
- Betere informatievoorziening, gekoppeld aan beleving.

BRAAMBERG
- Gebruikers van paardenweides vragen om behoud van enkele weides.

'T HAZEGRIETJE
- Onderzoek doen of de Weg langs 't Hazegrietje, van Huetzlaan en Wagnerlaan (deels) kunnen worden afgesloten.

PROJECTENLIJST

LEGENDA

CH **Cultuurhistorie is de basis**

T **Toekomstbestendigheid**

DG **Duidelijk gebruik**

P **Prioriteit**
1. 0 – 3 jaar
2. 3 – 5 jaar
3. 5 – 10 jaar

BINNEN BUDGET OR

Het project kan binnen de reguliere budgetten van Openbare Ruimte worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld het beheerbudget, Groenfonds of Bomenfonds.

AMBITIES

Projecten die als waardevolle kansen worden gezien om de doelen uit de visie te realiseren. Moet extra budget voor worden gevonden voor er mee gestart kan worden. Deze lijst is een werkdocument.

PROJECTEN BINNEN BUDGETTEN OPENBARE RUIMTE	P	CH	T	DG
Herstel panoramapunt bij de Stenen Tafel door gefaseerd (10 – 30 jaar) de Amerikaanse eik om te vormen naar struiken.	1	●	●	●
Aanleg van eenzijdige van klimaatbestendige soort aan de Weg naar de Steenen Tafel.	2	●	●	
Herstel Windroos bij de Watertoren.	1	●	●	●
Bestaande verlichting omzetten naar in het parkbeeld passende diervriendelijke verlichting als armaturen aan vervanging toe zijn.	3	●	●	●
Onderzoeken hoe op de Braamberg de ecologische (bos)verbinding met Sonsbeek kan worden versterkt.	2	●	●	●
Betere oversteekbaarheid realiseren voor wandelaars van met name over de Cattepoelseweg, Apeldoornseweg en Wagnerlaan. Waar mogelijk combineren met ecologische verbindingen.	1	●	●	●
Haag rondom weide op ‘t Hazegrietje herstellen.	1	●	●	●
Aanleggen van boomgaard in Barokke tuin van Park Klarenbeek.	2	●	●	●
Aanleggen van hagen van max. 1 meter hoog en breed op enkele plekken waar nu hekken staan voor beschutting in het open grasland.	2	●	●	●
Speeltuin binnentuin in park Angerenstein transformeren tot inclusieve speeltuin passend in het park (landschappelijk).	2	●	●	●
Olifantenpaadjes opheffen door takkenrillen of hagen aan te leggen in kader van zonering.	1		●	●
Onderzoeken welke bomen in de parken opgenomen dienen te worden in de Monumentale Bomenlijst Nederland, bijvoorbeeld de oude eiken hakhoutstoven in Park Klarenbeek.	2	●	●	●
Onderhoud aan de slingerlanen en trappen in Park Klarenbeek.	3	●		●

AMBITIES	CH	T	DG
Beleefbaar maken van de geschiedenis van de gebieden, door informatievoorziening en activiteiten. Bijvoorbeeld een nieuwe wandelroute langs de oude zandtramlijn of belevingskijker.	●		●
Herstel van de klinkerverharding en versmallen (4,5m) van de Weg naar de Steenen Tafel en Hommelseweg Noord.	●	●	●
Herinrichting terrein ten westen van de meest westelijke vijver in Park Klarenbeek ter overgang van formeel landgoed naar open landschap.	●	●	●
IJskelder in Angerenstein herstellen.	●		●
De oevers van vijvers in Park Klarenbeek en Angerenstein herstellen in de oorspronkelijke vorm met strak ogende natuurlijke oevers.	●	●	
Zichtbare verbinding tussen de vijvers in Park Klarenbeek herstellen.	●	●	
Groot onderhoud combineren met het vervangen van de verharding op het hoofdpad door half- of klinkerverharding in park Angerenstein.	●	●	●
Betere waterberging (wateroverlast voorkomen) van de Hommelseweg Noord. We zoeken naar naar wateropvang in het bos/groen.		●	
Aanpassen padenstructuur met bijpassende entrees, routing en bebording en uitvoeren binnen Groene Wig Oost.	●	●	●
Open ruimte achter de Buitenschool inrichten voor sport en bewegen met natuurlijke sport- en beweegaanleidingen.			●
Gebied voormalige skatehal herinrichten tot natuurlijke ontmoetingsplek, al dan niet met hondenlosloop.			●
Samen met partners onderzoeken hoe de landschappelijke inpassing in het park van de stedelijke functies, zoals bijvoorbeeld het Leger des Heils, de Waterberg, de volkstuinen, de gemeentewerf, het openlucht zwembad en de scholen verbeterd kan worden.	●		
We ondernemen maatregelen om een autoverkeersluwe Bosweg te realiseren.	●	●	●
Herintroductie van historische graansoorten.	●	●	

AMBITIES	CH	T	DG
Samen met het Waterschap handmatig beheer van water opstarten met vrijwilligers.		●	
Recreatieve verbinding van Klarenbeek aan de oostzijde richting Hoogte 80 en naar Angerenstein herkenbaar maken, via de ecologische zone in Monnikenhuizen.	●	●	●
Van Heemstrabank restaureren.	●		●
Het aanstellen van een Arnhem-brede educatieboswachter om het verhaal van de bossen en parken te versterken.	●	●	●
Onderzoeken of het elektriciteitshuisje in de Barokke tuin middels graffiti beter in het landschap kan worden ingepast.	●		●
Water van het Grand Canal in Park Angerenstein beter beleefbaar maken.	●		